

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Kedden, Julius 19-dik napján, 1814-dik esztendőben.

Frantzia Ország.

Lojos, Isten' kegyelméből Frantzia ország' és Navarra' Királya: — A' mi hadi Státus - Sebretárius Ministerünket meghal- gatván rendeltük és rendeljük, mint következik; 1)ször, a' *Betsület-Légió*nak czimerén legyen ennekutánna egy oldalrol a' mi ditsőséges emlékezetű öregatyánknak *IV-dik Henriknek* képe ezen körülírással: *Henri IV. Roi de France et de Navarra*, a' más oldalrol három Lilicmok és ezen körülírás: *Honneur et Patrie*; 2)szor, ezen Rend' nagy kereszteseinek tsillagán három lilicmok és a' Király' koronája legyen le- ábrázoltatva ugyan ezen körülírással: *Honneur et Patrie*; 3)szor, a' Rend' nagy tiszt- jei a' ezimeit a' nyakokba függesztve kes- kenyebb pántlikán bordonozzák, mint a' nagy keresztések.

Párisból a' hadi Ministertől ilyen pa- rantsolat érkezett a' *Strasburgi* Komandi- rozó Generálishoz: —

Generális - Lajtnánt úr! A' Királynak úgy esett értésire, hogy a' Frantzia orszá- ga visszaérkező hadi foglyok közt többek találhatuak, a' kik a' magok hosszszas fogsá- goknak végződését tsak az ő Felsége által éppen most subscribáltatott békességnek köszönhetik, 's még is gyalázatra méltó gondolkogást nyilatkoztatnak, sőt bünte-

tesre méltó beszédre is kibotsátkoznak. A' Generális Úrnak kötelessége, hogy ezen tekintetben lelkiismerettel vigyázzon, 's megbüntettesse azokat a' regulátlanságokat, a' melyeket az Országlószék meg nem szenvedhet. Az alatt, hogy a' nemzet és minden seregek magokon kívül való rag- dattatással innoptik a' Királynak viszsza- jö- vetelét, 's magokat az ő hűségére hiteknék letétele által kötelezik; az alatt, hogy min- denek abba helyeztetik reménségeket, hogy ezt a' Fejedelmet Frantzia országnak boldogíttatására sokáig bírassák: nem il- lik az egyhez is az ő alattvalói közzül, 's annyival kevesebbé azokhoz, kik katona fenyték alá vannak vetetette, hogy ezt az örvendezést és a' boldogsáért való meg- egyező érzékenységet megzavarják, 's a' közönséges kev' kinyilatkoztatásának ily, tsupa ész nélkül való indulatot ellenébe tegyenek. Minden Frantzia tisztnek, minden Frantzia katonának értésre kell adni az ő hazájába való hélépésekor azt, hogy mi- képpen gondoskodott ő Felsége az ő álla- pottok felől, és hogy melly lelkiismeret- tel megtartattak minnyájoknak jussaik, va- lamint az ő egész és fél zsoldjokra, úgy az ő nyúgodalomban való fizetéssekre (pen- zióikra) nézve is. Érezni kell ugyan ezen szempillantásban a' katonának azon sege- delme kből, mellyek az ő számára a' köi*

nyúlásoknak terheességhez képest fenn tartattak, azt, hogy mely igen az ő Felsége szívének fekügyék minden katonának boldogsága. Minnyájoknak neki kell magokat a' szeretet és háládatosságbeli érzékenységnek bocsátani: az Úr pedig, Generális Uram, tegye meg részéről, hogy azok a' nevé számúiak, a' kik a' Király személyében a' magok atyokat és jöltévőjüket megismerni nem akarják, őket legalább tisztelni, és mint Monarchájoknak engedelmességre leszen szükség, hozzá kell látni kímélés nélkül. Gyakorta való tudósításokat várok az úrtól, és gyönyörűséggel tudtára fogom adni ő Felségének, hogy mitsoda következése leszen annak a' gondoskodásnak, mellyet én az Úrnak ajánlok. — *Párisban, Jun. 30-dikán. —*

„Gróf Dupont, Státus-Secretarius Minister.

Jul. 4-dikén e'képpen beszélte a' Deputátusok' Kamarájában ennek Dumolard nevű tagja az ország' állapotjáról: — „Uraim! egy hónap telt-el az óta, hogy nékik ezen házban a' Constitúciónak Aktája előtökbe terjesztetett. Európa reánk függesztette szeméit, 's tsak kevéssel is ennekelőtte tsudálta a' ti ügy tettző veszteléseket. Azok, kiktől ide küldettettek, kiknek az elmúlt dolgok' emlékezete 's a' jövendőkréant való felelem szeméik előtt forgott, neheztelnek azon rendetlenségekért, mellyek mostan a' Status' adminisztrációjának különbkülömb részeiben uralkodnak. Nem kellene egy igazságot elhalgatnom, mellynek közönegessé való tételése az Országlószekeket, titeket magotokat, kiváltképpen pedig a' hazat igen illeti: hanem igen meszze úzik az ellenük való szemrehányásokat. —

„Nem kell tsakugyan gondolni azon Monarchának terhes állapotját, a' kit a'

nemzetnek óhajtsa ismét az ő thronusán ültetett, de a' melyre ő annak omladozásai között ült-fel. Elacéntben kell forgatni, hogy a' részrehajlásoknak még füstölő omlásaik között kell a' társasági épületet felállítani. Egy szóval a' népnek valósigos javát 's az ő képviseleőinek kötelességeit hathatósan szívére vévén az ember, meg fogja vallanni, hogy egy újra kezdődő Országlószeke' Ministereinek idét kelljen engedni az esmerkedésre, szemlélődesre ő megfontolásra. Nem ok nélkül fordítottok ti, uraim, ezen elfolyt idét a' ti elrendeltetéseknek lassan és jól meggondolva való meghatározására, a' melly tárgyugyan a' közöneges embereknek szeméik előtt kevés fontosságú, de felszámálhatóba befolyása van a' tanátskozáshoz. Mindazonáltal a' várakozásnak is van méteke. Batorsággal megvizsgálni kell tudotok a' Status' sebeit, minckelőtte a' fene az elő részekbe bekapni. —

„Frantzia ország egy sokáig tartó fejtelenség' nyilaladozásaiban simlódott, melyre az a' vas Országlás következt, melly a' vagyonnak és vércnek leg boldogtalanabb elpazérlását, 's a' minden Európai hatalmasságoctól való lerokasztó megtamaltást, tsudaképpen végig elhette: de a' vesztelés mellett a' mind továbbtovalb halad és közöneges elbomlástól fenyegetetik. Érti szükségéit; nagy eszközöket vár szomjázással, mellyek neki az ő elkölti és politikai boldogságát visszaadhasák. Nem lehet itt azo nemelly magamos törvényekről, apró tárgyaktól illető dílibdarab rendelkezésekről, mellyek mind igen gyenge pallatívmok alkak, minck a' rossz az emberek massájába belé hajtott. Vegyük szemügyre tehát a' rossz az ő egész kiterjedése szertent, hogy azt egészen meggyógyíthassuk. —

„Igen jól ismétetett-el, hogy az ország' állapotjának előadattatása minden

minden ülésiteknek kezdőlésekor előtökbe terjesztessék. Ne ítéljük a' dologról az azokkal megessett visszavetések után, 's az igazságnak következeséről ezen hazug fennbejjazo tudósítások szerint, mellyek végezetre csak nem sikertökké tettek bennünket. Constitutziónaknak princípiumaira, a' köz hasznóra, a' sürgető környülállásokra, 's a' nemzetnek nyilvánságos kívánságára nézve javasolom, hogy kérjük ő Felsőget, hogy az ő Ministerei mennél előbb terjeszszék előnkbe a' hazának az országfást és boldogságát minden tekintetben illető állapotját." — Ez az a' beszéd, mellyről még egyszer röviden emlékezünk, 's a' melly felől meghatározta a' Kamara, hogy további fontolás alá vétetessék.

Ugyan ezen ülésben egy fontos beszédet mondott el *Faure* nevű tag a' nyomtatásbéli szabadságra nézve: Minister *Ablé Montesquieu* pedig az ezen szabadságot tárgyozó törvényprojektumot (lásd a' jövő Kurirban) a' Királytól a' Kamara' eleibe hozván, ennek általadásakor ilyen beszédet mondott el: —

„Uraim! A' Király megparantsolta nekünk, hogy a' nyomatásra nézve egy törvényt terjesszünk ezen Kamara' eleibe, melly a' mi szabadságunkat illető Constitutziónak szükséges kiegészítésére szolgáljon. Már ma senki nem tagadja, hogy ez a' szabadság, melytől ily sokáig féltünk, igazságos és hasznos legyen. A' könyvnyomatás oly nagy és hasznos szolgálatot tett az emberi társaságnak, hogy a' pallérozott nemzeték azon jókrol, mellyeket még ő tölle várhatni, le nem mondhatnak; kiváltképpen pedig szükséges ez most, ily sok esztendeig tartott veszekedéseink 's közönséges inségeink után, azért: hogy azokat a' veszedelmes Systemákat, mellyeket a' veszedelmes idők szültek, elszélessze, a' tapasztalásból vett tudományokat hasznosokká tegye, 's ilyen módon egy közönséges lelket (vagy lelki tüzet) tegyen azon szem-

pillantatig tartó vélekedéseknek helyekbe, mellyek ily igazságtalanul magoknak tulajdonították azt a' nevezetet. A' Királynak éppen úgy megkívántatik, mint az ő alattvalóinak, hogy a' nyomsatábbéli szabadságok ezen hasznai ismét elkövetkezzenek. Neki szüksége van arra, hogy meghallja az igazságot, valamint néktek is arra, hogy az megmondattassék, de azt az igazságot értjük, melly baráttya a' rendnek, mellyet mindenkor a' hőltesség sugall az embernek, melly az indúlatokat tsendesíti inkább mint sem felgerjeszti, 's aztselekszi, hogy a' népek az elnyomattatástól éppen úgy féljenek, mint a' zabolátlanságtól. Az igazságnak ezen szeretete diktálta azt a' törvényt, mellyet mi ma néktek ajánlunk; ennek valóságos célja az, hogy ezt a' mi időnkig haszon nélkül kihirelt szabadságot, mely úgy látszik, hogy mint az emberiségnek egyéb minden javai csak úgy lehetnek a' népekéi, ha az okosságtól kiszabott határok között maradnak, hasznossá és állandóvá tegye. Mi módon lehet a' nyomtatásbéli szabadság valósággal haszonatlaná és csak szempillantatig tartóvá? kétségkívül úgy, ha a' közönséges szabadságnak nyughatatlanságot okoz, 's ha a' zabolátlanságtól szöntelen fenyegettetik, mivel hogy a' zabolátlanság azonnal elrontja a' szabadságot, mihelyest melléje férkezhet. —

„Ti, Uraim, tudjátok azt, hogy ezek nem híjába való eszelősködések, nem is határozatlan képzeletek, mellyek megtárlásra tölöznanak, 's csak azért terjesztetének előtökbe, hogy valaha visszaállásra fordíttassanak. Nem, sőt inkább a' valóságos szomorú tapasztalás' resultatuma ez a' munka. A' Frantzia országban 25 eszten' dőtől fogva oly sokszor kiküldtetett nyomatásbéli szabadság, ugyan ott mind annyiszor a' maga ellenségevé lett. A' vélekedésnek, mellynek kiformalására nem volt ideje, rabszolgája lévén, gész erejess

az üres okoskodásnak költsönözze által, 's a' józan gondolkodásnak szolgálattára nem nyújthatott elegendő erőt: melynek okát a' nép indulatjának felforrásában, a' népnek a' közönséges dolgok' kevés eszmérésében, 's abban a' könnyűségben kell keresni, mellyel a' hozzá botosított írásokat megítélni 's azoknak következéseiket előre ellátni még nem tudó nép megsalattott, a' veszedelemre ragadtatott. —

„Elenyésztek-e már ezek az okok egészen? hiszelkedhetünk e' magunknak azzal, hogy többé munkások nem lesznek? mi ennek hitelt adni nem merészlünk. Az a' rab szolgálai halgatás, melly a' revoluczió elsőbb esztendeinek tüzes heveségit kivette, nem tett jobbakká bennünket a' szabadságra nézve; 's azok az indulatok, mellyek ezen köz-ido' szakaszban magokat kijelenteni nem merészlettek, ma újabb indulatokkal megerősítve üténének ki. És mint tehetnénk ezek ellenébe? majd éppen annyi tapasztalatlanságot 's még több gyengeséget. Az okosabb emberek a' magok sokáig tartó gyümöltstelen iparkodásaikra réá unván, a' helyett hogy egy tusakodásnak melynek ily sokszor áldozattivá lettek, magokat ismét kitegyék, attól eltávoznak inkább; az egymással legellenkezőbb hasznok 's legmértékletlenebb érzékenységek, azzal a' heveséggel viaskodának egy más ellen, melly a' vissza emlékezésbeli késérőségéből szokta venni a' maga származását; a' nép a' maga jóvát még kevesse eszméjén, 's a' maga vélekedéseiben még igen ingadozó lévén, vakon követné azt a' nogatást, mellyet hozzá intéznének, 's akár mellyik rész lenne a' győzodelmes, e' fogna nem soká a' maga hatalma alá hajtani a' nyomtatásbeli szabadságot, hogy az ellenkező rész ellen hasznát vegye annak. Ez a' szabadság olyan tulajdonsággal bir, hogy élni kell véle előbb, minnekelőtte azt az ember maga használhassa:

meg kell tehát neki engedni a' szükséges kiterjedést, hogy tanuljon - meg véle élni a' nemzet; de nem mindmá rekeszt kell még elöibe tenni, hogy önön mértékletlenségeitől megőriztethessék. De nem kell a' rekeszt is jobban kiterjeszteni, tsakal dig a' veszedelemig, melly magát a' szabadságot fenyegetné. Az a' törvény terjesztett törvény is tsak kiván fölletk, (kzen beszédnek folytatása a' jövő árkusban következik).

Faire, ezentárgyrol való beszélemben nagyobb világosságának okiért azon princípiumokat hozta elő, mellyek Angliában uralkodnak a' nyomtatásbeli szabadságra nézve, a' hol ez a' szabadság egészen határ nélkül való, de a' véle való vissza élésnek büntetése is igen kemény. *Faire* úgy okoskodott, hogy jobb olyan törvényt csinálni, melly a' rosszat meggátolja, mint sem megengedni a' rosszat 's azután meg büntetni. Nem lehetne-e tehát tsak ugyan olyan eszközöket találni, mellyek a' polgári rendet megzavaró könyvek kiadomtatását meggátolják? meg kell-e várnai, míg valamelly erköltstelen munka minden olvasó házákat bejár, hogy a' bűntetést az után büntetessék meg? A' St. Jamesnak 's magános embereknek is kell ottal azo eszközeiknek lenni. Húsz esztendeig tartott zivatatok után, éppen minden határ nélkül való szabadságot béhozni, nem jó lenne.

A' Hadi Minister *Dupont* Jul. 4-dikén újabban még egy olyan hirtetést adott ki, a' millyenről feljebb emlékestünk a' hadi fogságból haza érkező katonaságra nézve. Ebben is a' parantsolatik, hogy gerjesszék-fel ezen katonaságnak háladatosságát azon jótétemény eránt, mellyet ők a' Király' visszatérésének köszönhetnek; azokra nézve pedig, kik ezen jótéteményt meg nem esmerik, vegyenek illendő eszközöket elő. — „Kemény parantsolatokat

kell, úgymond, mind azok ellen a' tselekedetek és beszédek ellen kihirdettetni, mellyek által a' Királyi méltóság megsértetik. • Az, a' ki valamely olyan szót vagy gyűlöletes felfokozást kibocsát a' száján, melly az előbbeni, illy szerentséssén felfordított állapotra emlékeztet, bünttezen, 's az illyent haladék nélkül katonai büntető-ítélőszék elébe kell állítani. Mind azok ellen hadi tanácsot kell tartani, a' kik a' magok beszédegyekkel nyilvánossággal arra céloznak, hogy támadásra ingereljék az embereket. Egy tisztet sem kell az új seregekhez felvenni olyant, a' ki olyan princípiumokat nyilatkoztat ki, mellyek a' Királyhoz való szeretettel ellenkeznek.

Éz a Gen. Gróf *Dupont*, a' mostani Hadi Minister, az a' ki a' *Siera Morena*' hegye torkánál *Baylen* mellett történt szerentséssén verekedésért (a' hol őtet seregével együtt elfogták a' Spanyolok) a' Despotismusnak áldozatává lett volt. Közönségesen a' Frantzia kabinet nevezetesebb tagjairól ezeket olvassuk a' zönséges levelekben: Legelső ember most ezen kabinetban *Ambroy* Úr, az ország fő Caneelláriássa, a' ki az előbbeni Történetekben egészen ismeretlen ember ugyan, hanem a' Király bizodalmit tökéletesen bírja. *Abbé Montesquion*, a' belső Minister, és *Ferrand* a' Postáknak fő igazgatója, ugy esmeretessék, mint régi *Royalisták*. Az utolsóbb a' revolutziónak kezdetekor Frantzia Országot oda hagyván az olta is szüntelenül a' Királyi Ház' barátja maradt. *Párisba* 1799-ben tért vissza, a' hol hajdan a' Parlamentom' tagja volt. Néhány esztendők előtt a' Pápa Bullának ki hirdettetésiért a' Könyvereskedés Ministerének az ifjú *Portálinak* kegyelmességéből ki esett 's áristáltatott volt. A' több tagjai a' kabinetnek mind olyanok kik *Napoleon* alatt is foglalatossgban voltak. A' *Beneventi* Hertzeg esmeretes. Báro *Louis* a' Finantz-Titok

ok, ez előtt Statustanácsos és a' Császári kints' Administrátora, *Beguel* a' Politizai igazgató Bergi Nagy Hertzegebéli Finantz Minister volt, 's a' többi.

Nagy Britannia.

A' Szövetséges Fejedelmeknek 's egyéb fő idegeneknek *Londorbol* lett ejövelekkor így írtak az oda való újságlevelek: — „Ezen derék Monarchák 's az ő vitéz Generálisai soha ki nem alvó emlékezetet hagytak magokrol az Anglus népben. Kétségkívül az az emlékezet is, mellyet ők a' mi népünkről magokkal elvittek, éppen ilyen nagy. Nem tsak az ő itt létek által okoztatott örvendezés az, melly magát az ő emlékezetekbe ly nagyon bényomta: hanem sokkal inkább a' miszamos és igen nevezetes institutumaink, p. o. az a' nagy gondosság, a' melly nállunk a' betegekre, szegény 's öreg emberekre fordítatik; a' mi kereskedésünknak végzetlen kiterjedése; elsőrangú embereinknek nagy gazdagsága; a' közép rendűeknek tsinos házi boldogsága; az alsó rendűeknek a' magok sorsokkal való nagy meglegedések; az a' különböző részek között való meggyezés, melly a' mi Státusunk' alkotmányában uralkodik; az az oltalom, mellyel ez az alkotmány mindereket védelmez; a' mi törvényeinknek böltsessége és emberisége; a' mi ítélőszékeinknek az eskütszere nézve való halbatatlan ditsősége; a' mi tudományos intézeteinknek betses volta; 's a' mi nyomtatásbéli szabadságunk. Ez az ő ide való útazások minden tekintetben nemzeti nagy jótétemény. Jótétemény ez nem tsak a' mi nemzetünkre, hanem mindazokra a' népekre nézve is, a' kik azon nagy megismerkedés által, mellyet a' Fejedelmek között egy részint ez az útazás okozott, egymással még jobbau öszszetszattoltatni fognak. A' három nemzetek között való békesség és barátság fundamentomos és

tartós módon láttatnak elintéztetve lenni.“

Közlebről egy nagy ismeret hirdett ki a' Londoni *Kurir* nevű újság, mely Aug. 12-dikén a' Regens Prince' születése napján fog tartatni, mint nap' nagy ünnepe, az udvari kertekben. Ezzel megegyés, a' *Times*, ilyen megjegyzéseket teszen a' *Kurir*' hirdetésire: —

„Mi valósággal nem látjuk, hogy igen nagy böltsesség vagy politika találtatna abban, hogy az emberek a' magok foglalatlatoskodásoktól el vonattatnak, 's ezen határ-haladó mulatságra összegyűjtenek. Mi igazán és szívesen örvendünk a' békességnek, 's mely tisztességes utakon módokon kerestetett, 's egygyességgel meg is szereztetett; ohajtyuk, hogy tartós legyen: de nem kívánnyuk lármás vigadozás tárgyává tenni, éppen, mint ha csak ez által mentethetünk volna meg az egész elenyészéstől. A' békesség ugyan jó tétemeny — de reánk nézve a' hadakozás sem volt oly elszenvedhetetlen rossz, 's erre nézve nem is akarunk azoknak szeméik előtt, a' kik eddig ellenségeink voltak, a' hadakozásnak elvégződéséért ily zabolátlan örvendezést mutatni. Aszszonyi gyengesség találtatik ezen határ nélkül való örvendezésekben, ezért semmit is nem akarunk tudni felöllök. —

„Mi még egyszer elmondjuk azt, hogy már eleget gyönyörködünk a' békességben, 's ohajtyuk, hogy az emberek térjenek vissza a' magok foglalatosságaira.

B é t s.

Tegnap délután 3 órákor megérkezett ide *Leopold Cs. K. Herceg* a' góka ügyelő Admistr. *Mittermaier* ő Hercegsége, *Badenban* által vette útját. *Leopold* azonban kiment *Badenbe* Felső-Baden.

Miután *Marchanden* által vette útját, megérkezett az orosz Császárné, az ő felesége *Peterburgba* való útjának indítását megelőzően napja, udvarokba ment. — Az orosz Császárné ő felesége a' maga leányával együtt *Braxallból* *Badenbe* ment és ott fog a' jövő Septembertig mulatni; a' honnét akkor útja Béts felé vevén, ide, az orosz Császár ő feleségével egyszermind szándékszik megérkezni.

Modenai Herceg *Ferentz* ő *Austriai* Fő Hercegsége, ki is feleségével egyetemben Bétsen nem régen ide hagyván egy idő óta Magyarországon a' maga Sárvid jóságában tartózkodott, onnét a' folyó hónap' 5-dikén feleségével egyetemben, 's *Maximilián* ő Fő Hercegségétől kíséretvén, *Modena* felé elutazott. *Frintzon*, a' hol a' fő útasok megállapodtak, az a' szerentséje volt Gróf *Sigraz József* Cs. K. Cemerarius úrnak, hogy szép felöltökömmel udvarolt ő Fő Hercegségeknak, mellyel való különös meglepedéseket nyilatkoztatni méltóztattak ő Fő Hercegségek.

Mária Ludovika Császárné útját *Szavoya* felé *Helvetzián* által folytatván, Jul. 5-dikén a' *Badenben* tartózkodó Gróf *St. Leonél* ebédelt; onnét útnak indulván, estvére *Arauba*, és Jul. 6-dikén *Bernaba* érkezett.

Julius' 16-dik napján adták 100 Forint Huszas pénzért 243 1/2 forintot Váltó zédulában.